

Літературно-музична композиція

Тема: Музи генія. Інтимна лірика Т.Г.Шевченка

Мета: - на прикладах поетичних творів інтимної лірики поета розглянути складність і красу людських почуттів;

- викликати у студентів бажання розкрити творчість Т.Г.Шевченка;
- намагатися більше знати про Кобзаря, її тематику і життєві ідеали поета.

Обладнання: стіл, накритий скатертиною, свічка, перо, чорнильниця, папір та конверти для листа; портрети Т.Шевченка, книжкова виставка його творів та літератури про Кобзаря, репродукції портретів поета, В.Рєпіної, Г.Закревської, К.Піутової, Марко Вовчок, Л.Полусмакової, П.О.Закревського, М.С.Щепкіна, О.Коваленко.

Перебіг дії

Ведучий 1. Т.Г.Шевченко.. ..Яке миле та ніжне для нас, українців, це прізвище. Якою любов'ю і гордістю проймаємося ми, коли чуємо його з уст іноземців. Так, Т.Г.Шевченко перш за все — великий гуманіст, інтернаціоналіст, демократ. Вся його творчість пройнята пафосом всепопеляючого гніву проти будь-якого гноблення, проти будь-якого приниження людської гідності і, водночас, ніжною, палкою любов'ю до простої людини-трудівника, боротьбі за щастя якої він присвятив усе своє життя і творчість.

Ведучий 2. Для Т.Шевченка поезія - це не розвага, не насолода, не холодний напій для розжирілих, а думи, тяжкі думи про долю народу, які стають, на папері сумними рядами", це його "кохані, доглядані квіти". Поет прагне оспівати щастя людське "вишневий сад зелений, свою рідну Україну з її розлогими степами, високими могилами і широким Дніпром. Свої думи поет посилає на Україну і висловлює впевненість, що вона їх привітає і не буде для нього найбільшою нагородою.

Пісня "Думи"

Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами!
Нащо стали на папері
Сумними рядами?..

Чом вас вітер не розвіяв
 В степу, як пилину?
 Чом вас лихо не приспало,
 Як свою дитину?..
 Квіти мої, діти!
 Нащо ж вас кохав я, нащо доглядав?
 Чи заплаче серце одно на всім світі,
 Як я з вами плакав?.. Може, і вгадав...
 Може, знайдеться дівоче
 Серце, карі очі,
 Що заплачуть на сі думи,—
 Я більше не хочу.
 Одну сльозу з очей карих —
 І пан над панами!
 Думи мої, думи мої,
 Лихо мені з вами!

Ведучий 1. Усе прекрасне в світі створено любов'ю в ім'я добра. Мабуть, цікаве кожному знати кого і як люблять видатні люди. Іноді розкриваються риси цілого покоління. Історія їхнього кохання - це ключ до розуміння їхнього внутрішнього світу, до джерела їхньої духовної енергії. Нам здається, що все це стосується і творчого генія, великого українського поета Т. Г. Шевченка. У любові своїй він шукав порятунку від своєї самотності. Декому здавалось і здається, що жінки й кохання небагато важили в житті Т. Шевченка. Але чи справді це так?

З благоговійним трепетом наважуємося ми торкнутись найінтимніших струн душі нашого великого поета. Кого любив він, і хто його любив? Хто з жінок своїм полум'яним почуттям і самопожертвою надихнув його на створення поетичних шедеврів? Хто своєю щирою любов'ю осяяв йому дорогу? Хто покинув його самотнього на тернистому шляху, додаючи гіркоти й розчарування?

Ведучий 2. Нехай говорить сам поет і жінки. А листи і документи - свідчать. Найперше жіноче ім'я в його інтимній ліриці, муза його дитячих літ - Оксана Коваленко. Вона перша утерла малому сльози - "найперші сльози". Вона - основний образ його поезії. Він згадуватиме її скрізь: і в Петербурзькій академії в засланні, і повернувшись на Україну. Завжди в очах і рисах облич жіночих шукатиме Тарас знайомі і дорогі з дитинства Оксанині очі і брови, її милі кучері. Шукатиме материнства, бо матір його "ще молодою у могилу нужда і праця положила."

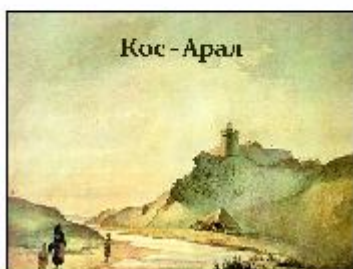
Читець :

Мені тринадцятий минало.
 Я пас ягнята за селом.
 Чи то так сонечко сіяло,
 Чи так мені чого було?

Мені так любо, любо стало,
Неначе в Бога.....
Уже покликали до паю,
А я собі у бур'яні Молюся Богу... І не знаю,
Чого маленькому мені

Тоді так приязно молилось,
Чого так весело було.
Господнє небо, і село,
Ягня, здається, веселилось!
І сонце гріло, не пекло!
Та недовго сонце гріло.
Недовго молилось...
Запекло, почервоніло
І рай запалило.
Мов прокинувся, дивлюся:
Село почорніло,
Боже небо голубее
І те помарніло.
Поглянув я на ягнята —
Не мої ягнята!
Обернувся я на хати —
Нема в мене хати! Не дав мені Бог нічого!..
І хлинули сльози, Тяжкі сльози!.. А дівчина
При самій дорозі
Недалеко коло мене
Плоскінь вибирала,
Та й почула, що я плачу.
Прийшла, привітала,
Утирала мої сльози
І поцілувала...
Неначе сонце засіяло,
Неначе все на світі стало
Моє... лани, гаї, сади!..
І ми. жартуючи, погнали
Чужі ягнята до води.
Бридня!.. А й досі, як згадаю,
То серце плаче та болить,

Чому Господь не дав дожити
Малого віку у тім раю.
Умер би, орючи на ниві,
Нічого б на світі не знав.
Не був би в світі юродивим.
Людей і Бога не прокляв!

Ведучий 3.1841 році він присвячує Оксані "Мар'яну - Черницю", в Орській Фортеці, у 1847 році, двічі згадує її, у 1849. на Кос - Аралі, розповідає,

як і в пролозі до "Мар'яни -Черниці", про своє кохання до неї; в 1850, в Оренбурзі, підводячи підсумки, говорив:

Читець.

А я так мало, небагато
Благав у бога. Тільки хату,
Одну хатиночку в гаю,
Та дві тополі коло неї,
Та безталанною мою, Мою Оксаночку...

Ведучий 4. За віршами Тараса Шевченка ми можемо відновити всю історію Оксани і її образ. Дітьми вони «вкупочці росли» і «собі любились». Батьки хотіли одружити їх, і коли підростуть. В цьому коханні старша, Оксана була вчителем і наставником хлопчика. Тому вона утирала сльози", коли плакав, і ласкою знову відкривала йому світ. Вона навчала його мови, любові до рідної пісні.

Читець.

чужа чорнобрива!
І ти не згадаєш того сироту,
Що в сірій свитині, бувало, щасливий,
Як побачить диво — твою красоту.
Кого ти без мови, без слова навчила
Очима, душею, серцем розмовлять.
З ким ти усміхалась, плакала, журилась,
Кому ти любила Петруся співать.
І ти не згадаєш. Оксано! Оксано!

Ведучий 3. ... Але чому «чужа чорнобрива»? Тому що шляхи їхні розійшлися в дитинстві. А коли вже дорослим він запитав у брата: "Чи жива ота Оксаночка?" — брат відповів:

Читець.

.....Помандрувала
Ота Оксаночка в поход
За москалями та й пропала.
.....З байстрам вернулась.
Острижена...

Читець. Перше кохання Тараса Шевченка, муза його дитячих років, Беатріче його поезії — була занапащена і покинута москалями, була покриткою! Страшна деталь ("острижена" під солдата, взята в похід у чоловічому одязі), як і скупі братові слова про поведінку занапащеної дівчини: ...Було вночі

Сидить під тином, мов зозуля,
Та кукає; або кричить,
Або тихесенько співає
Та ніби коси розплітає.....

лягли в основу "Капітанши", "Наймички", "Слепой", "Катерини", пройшли через поеми й повісті Шевченка; особиста драма, що знову й знову розв'язується в творчості, забарвилася соціальною улюблений образ став

типовим, подруга дитинства—символом, жертвою ладу. Так, перше пережите Тарасом Шевченком кохання дало основний образ його поезії.

Ведучий 4. У 1843 році в травні місяці здійснилася мрія Т.Г.Шевченка— він їде із Петербурга в Україну, де не був майже 15 років. На той час він був уже відомий художник, автор "Кобзаря". Це був найщасливіший, після 1843 року, час його життя. Саме тоді пережив він справжнє велике кохання. Поет так цнотливо оберігав честь своєї коханої, ще ми на жаль, маємо небагато свідчень їхньої романтичної таємниці.

Хто вона, Ганна Закревська. якій присвячений вірш "Немає гірше, як в неволі".

Читець.

Немає гірше, як в неволі Про волю згадувать. А я Про тебе, воленько моя, Оце нагадую. Ніколи Ти не здавалася мені Такою гарно-молодою І прехорошою такою, Так, як тепер на чужині, Та ще й в неволі. Доле!Доле! Моя ти співаная воле! Хоч глянь на мене з-за Дніпра, Хоч усміхнися з-за..... І ти, моя єдина, Встаєш із-за моря, З-за туману, слухняная Рожевая зоре! І ти, моя єдина, Ведеш за собою Літа мої молодії, І передо мною Ніби море заступають Широкії села З вишневыми садочками І люде веселі. І ті люде, і село те, Де колись, мов брата, Привітали мене. Мати! Старесенька мати! Чи збираються ще й досі Веселії гості Погуляти у старої, Погуляти просто,	По-давньому, по-старому, Од світу до світу? А ви, мої молодії Чорняві діти, Веселії дівчаточка, І досі в старої Танцюєте? А ти, доле! А ти, мій покою! Моє свято чорнобриве, І досі меж ними Тихо, пишно походжаєш? І тими очима, Аж чорними — голубими, І досі чаруєш Людські душі? Чи ще й досі Дивуються всує На стан гнучий? Свято моє! Єдинеє свято! Як оступлять тебе, доле, Діточки- дівчата И защебечуть по своєму Доброму звичаю, Може, й мене ненароком Діточки згадають. Може, яка і про мене Скаже яке лихо. Усміхнися, моє серце, Тихесенько-тихо, Щоб ніхто і не побачив... Та й більше нічого. А я, доленько, в неволі Помолюся Богу.
---	---

Пісня “Зоре моя вечірняя”

Зоре моя вечірняя,
Зійди над горою,
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою.
Розкажи, як за горою
Сонечко сідає,
Як у Дніпра веселочка
Воду позичає.
Як широка сокорина
Віти розпустила...
А над самою водою
Верба похилилась;
Аж по воді розіслала
Зелені віти,
А на вітах гойдаються
Нехрещені діти!
Як у полі на могилі
Вовкулак ночує,
А сич в лісі та на стрісі
Недолю віщує.
Як сон-трава при долині
Вночі розцвітає...
А про людей... Та нехай їм.
Я їх, добрих, знаю.
Добре знаю. Зоре моя!
Мій друже єдиний!
І хто знає, що діється
В нас на Україні?
А я знаю. І розкажу
Тобі; й спать не ляжу.
А ти завтра тихесенько
Богові розкажеш.

Ганна
Закревська

Ведучий 3. Багатий помічник, полковник у відставці Платон Закревський приїхав у село Макарівку і одружився з сімнадцятирічною Ганною Заславською, донькою незаможного сотенного осаула, що не гребував власноручно пороти різками селян на конюшні.

Платон
Закревський

На час знайомства з Тарасом Шевченком ішов їй тільки 21. Тарас Григорович заприятелював з Віктором Закревським — братом Ганниного чоловіка, що був його повною протилежністю. Тарас Григорович писав: "Всім вашим родичам низенько кланяюсь. А Ганні вродливій скажи, що як тільки очуняю, то неодмінно прибуду з пензлями й

фарбами на цілий тиждень, скажи їй, що я аж плачу, що проклята дорога на цей раз так зі мною пожартувала"

Ведучий 4. Незабаром Шевченко одержує записку від одного свого знайомого.

Читець. Мне поручено просить Вас не заезжать, как вы предполагали, к Закревскому, а главное не писать ему ни под каким предлогом. Я знаю Вас и совершенно уверен, что Вы свято и нерушимо это исполните. Не

огорчайтесь, добрый Тарас Григорьевич, моей откровенностью: она не из дурного источника. Если вспомните мои слова, то признаете меня вправе говорить Вам искренностью. Временное увлечение исчезает, как дым но нередко память остается на совести. Я рассчитываю на твердость Вашего характера и думаю, что вы исполните мою просьбу не для меня..."

Ведучий 4. -А для кого ж???

Через 13 років Ганни Закревської не стане. Вона помре у 1857.

Княгиня. Навіщо ти написала свою сповідь Шевченкові? Ти можеш завдати йому великої шкоди. Твоя відвертість може заморочити йому голову.

Княжна. Мені 35 років. І я можу дозволити собі таке, на що раніше не наважилася б.

Княгиня. А ти забула, що він набагато молодший за тебе? Йому лише 29 років.

Княжна. Я вважаю себе його сестрою...

Княгиня. Чи тільки сестрою?...

Княжна. Не тільки сестрою. Я... хочу стати для нього чимось більше, як сестра.

Княгиня. Ти...ти хочеш вийти за нього заміж?

Княжна. Так. Я готова це зробити.

Княгиня. Ти збожеволіла, Варятт! Припустимо, Шевченко в тебе закоханий. Це цілком імовірно, бо зв'язок з тобою тішить його самолюбство... Але ти? Як смієш думати про це ти? Хіба ти забула, хто ти, а хто він? Ти-княжна, правнука гетьмана... фельдмаршала, дочка генерал-ад'ютанта..., а він учорашній кріпак, внук гайдамаки. Так, так, у нього є щось непримиренне, гайдамацьке. Хіба ти не розумієш, яка стіна стоїть між вами?

Княжна. Я правнучка свинопаса, який випадково став гетьманом. Ти знаєш мама, знаєш все... У моєму одруженні з Шевченком я не бачу нічого скандального... Хіба забули, мама, що мати князя Одоевського— кріпачка. Я люблю Шевченка і готова піти на все.

Княгиня. Так он воно що... Я ціную його талант, але йому треба виїхати з Яготина негайно!

Княжна. Мама, ти не зробиш цього!

Княгиня. Йому не можна жити у нас. Моє рішення остаточне. Колись пізніше ти будеш вдячна мені за це.

(Княжна плаче. Княгиня выходит)

Читець. Але не дивлячись ні на які забобони, дружні стосунки між Шевченком і Варварою Николаївною не перериваються. Відбуваючи заслання в Орській фортеці, Шевченко листується з нею.

Читець. (У ролі Т.Г.Шевченка) (сидить за столом і пише лист)

По ходатайству Вашему, добрая моя Варвара Николаевна, я был определен в Киевский университет, и в тот самый день, когда произошло определение, меня арестовали и отвезли в Петербург, а 30 мая мне прочитали конфирмацию, и я был уже не учитель Киевского университета, а рядовой солдат Оренбургского линейного гарнизона.

О, как неверны наши блага, Как мы подвержены судьбе! И теперь прозябаю в казахской степи, в бедной Орской крепости. Вот уже более полугодя я не имею никакого понятия о нашей бедной литературе, и я просил бы вас, добрая Варвара Николаевна, ежели достанете сочинения Генри Джеймса Торо «Независимость» - то пришлите мне... Вы Сделаете доброе дело....

Читець. Генри Джеймс "Независимость"

Не государственным указам Своей свободой я обязан. За власть цепляются цари, Свои владенья ширя, А я - свободен изнутри, В своем духовном мире. Что бесконечней, чем моя мечта? Что защищеннее, чем нагота? Что полновластней вдохновенья? Пред ним - бессильны притесненья! Чем власть заманит или устрашит Того, кто с мирозданьем слит? Тиранов время сточит, А выслушает лишь того, Кто лишнего не хочет.	Держись всегда особняком, Особняков не строя, Не будь холопом и льстецом, Польстят считай: пустое. Расшиты роскошью ковры, Но к людям не добры. Невольно подлости полна Любая честная война. Но не твоё сраженье За самоотделенье. Ту Желаю, я веду, жизнь, которую вести И в искушенье не ввести Меня в земном аду.
---	---

Читець. (у ролі Т.Г.Шевченка)

Прощайте, желаю Вам благ и иногда вспоминайте бесталанного Тараса Шевченко.

(Читає інший лист) 1 марта 1850 года. Оренбург. Все дни моего пребывания когда-то в Яготине есть и будут для меня рядом прекрасных воспоминаний. Хотелось бы долго и вечно с вами беседовать, единая сестра моя! Но что делать? Почта, как и время, не останавливается ни для нашей грусти, ни для нашей радости (выходит).

Читець. 1 травня 1857 року рядового Т. Шевченка, за проханням його імператорської величності та президента Академії мистецтв звільнити з служби і дозволити користуватися правами художника, писати, малювати, але під пильним наглядом місцевої влади та цензури. 20 вересня після десятилітньої солдатчини Т.Г Шевченко, зовсім хворий, прибув в Нижній Новгород.

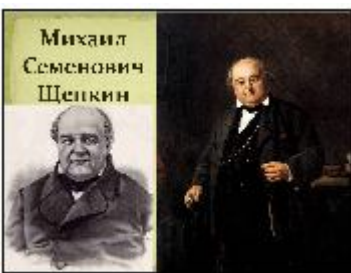
Читець. (у ролі Т.Г.Шевченка)

Отправился в театр. Спектакль был хоть куда... В особенности Пиунова была естественна и грациозна. Легкая игривая роль ей к лицу и по летам. Спектакль был прекрасным.

Ведучий 2. Пиунова Катерина Борисівна - молода, згодом досить відома провінціальна актриса, виступала переважно в побутових ролях п'єс Островського, а також у водевілях. Залишила нам далеко не вірогідні спогади про геніального поета.

Читець. Это было в 1857 году. В одном из рядовых спектаклей, в «котором я была занята, в антракте перед водевилем наш антрепренер пришел за кулисы с каким-то незнакомым человеком в смазных сапогах. Этот незнакомец был великий украинский поэт Т. Г. Шевченко. Сердце мое колотилось так сильно и так часто, что я еле переводила дыхание. Какое-то необъяснимое волнение охватило меня от его взгляда, звука его голоса и от его теплого пожатия руки. Когда я вышла на сцену и в партере увидела его ласковые глаза, я невольно улыбнулась и вдохновение, творческий огонь охватил все мое существо.

Читець. Вскоре по приглашению Т. Шевченко в Нижний Новгород приехал знаменитый актер Михаил Семенович Щепкин. По желанию Тараса Григорьевича и нижегородцев, которые узнали о приезде великого актера, Михаил Семенович сыграл несколько спектаклей;

Читець. (у ролі Пиунової) Тарас Григорьевич любил меня, как свое детище и даже еще горячий, и вот великий поэт, в угоду ему и Михаил Семенович, учили меня украинскому языку.

В нашей семье Тараса Григорьевича очень любили, да и как можно было не любить такого умного, такого обаятельного в общении человека!

...Моя матушка, конечно, стала часто замечать и тревожиться о том, что Тарас Григорьевич все больше и больше начинает привязываться и любить свою Катрυσю. Тревога ее была понятна - я была еще слишком молода, мне не было полных шестнадцати лет, а в эти годы девушка не может оценить и проверить по достоинству, по-настоящему ни своих чувств, ни чувств

человека, который ее любит. Сделанное Тарасом Григорьевичем предложение произвело ошеломляющее впечатление на всех. Я вся пылала, мысли мои путались. Как пойманный зверек, я смотрела то на Тараса Григорьевича, то на моих родителей и не знала, что мне делать! Мне хотелось кинуться к нему, но... грозные глаза моей матушки указывали мне на дверь, и я опрометью бросилась из дому, крича останавливавшему меня Тарасу Григорьевичу: Простите, Тарас Григорьевич, мне некогда! Мне надо на репетицию, я спешу танцевать. Я не знаю, как папаша...-и убежала танцевать.

Читець. (у ролі Т.Г.Шевченка) Я так много перенес страданий и неудач в своей жизни. Казалось бы, пора уже остановиться с этими мерзостями. Не могу. Случайно встретил Пиунову, и у меня не хватило духу ей поклониться. А давно ли я видел в ней будущую свою жену? Удивительное лекарство от любви — несамостоятельность. У меня все, как рукой сняло. Я скорее простил бы ей самое бойкое кокетство, нежели эту мелкую несамостоятельность, которая меня поставила в самое неприличное положение...

Читець. (у ролі Пиунової) ... Вся наша семья безгранично любила Тараса Григорьевича, но я была слишком молода, чтобы выходить замуж, и не могла питать к Шевченко любви невесты к своему суженому, а любила его как своего отца, а может быть, еще сильнее и поэтому после долгих обсуждений решили ждать год, а то и два...Шевченко вскоре после этого уехал в Петербург.

Ведучий 1. Особлива дружба пов'язувала Шевченка з видатною українською письменницею Марком Вовчком, яка, перебуваючи з 1855 по 1858 роки в Немирові, писала книгу народних оповідань, високо оцінену Т.Г.Шевченком. Коли при одній розмові Тургенєв запитав у Шевченка «Твори якого українського письменника той порадив би йому читати, щоб скоріше навчитися малоросійської мови, то поет відповів: Марка Вовчок. Тільки вона володіє чудово нашою мовою» З почуттям глибокої поваги звертається поет до Марії Олександрівни у поезії «Марку Вовчку».

Читець.

Недавно я поза Уралом
Блукав і господи благав,
Щоб наша правда не пропала,
Щоб наше слово не вмирало;
І виблагав. Господь послав
Тебе нам, кроткого пророка
І обличителя жестоких
Людей неситих. Світе мій!

Моя ти зоренько святая!
 Моя ти сило молодая!
 Світи на мене, і огрій,
 І оживи моє побите
 Убоге серце, неукрите,
 Голоднее. І оживу,
 І думу вольную на волю
 Із домовини воззову.
 І думу вольную... О доле!
 Пророче наш! Моя ти доне!
 Твоєю думу назову.

Ведучий 2. 22 серпня 1860 поет пише

листа до Варфоломія Шевченка: «Я оце заходився женитися... Будуще подружжє моє зоветься Ликера-кріпачка, сирота... Вона землячка наша з-під Ніжина.» 5 серпня 1860 року Т. Шевченко присвятить їй вірш, який так і називається «Лікері».

Читець.

Моя ти любо! Мій ти друже!
 Не ймуть нам віри без хреста,
 Не ймуть нам віри без попа
 Раби, невольники недужі!
 Заснули, мов свиня в калюжі,
 В святій неволі! Мій ти друже,
 Моя ти любо! Не хрестись,
 І не кленись, і не молись
 Нікому в світі! Збрешуть люде,
 І візантійський Саваоф
 Одурить! Не одурить бог,

Карать і миловать не буде:
 Ми не раби його — ми люде!
 Моя ти любо! усміхнись,
 І вольную святую душу,
 І руку вольную, мій друже,
 Подай мені. То перейти
 І він pomoже нам калюжу,
 Поможе й лихо донести,
 І поховать лихо дебеле
 В хатині тихій і веселій.

Читець. (у ролі Лікєри) Була я кріпосною у панів Макарових. А дочка їх Карташевська взяла мене в Петербург. Карташевські одягли мене в малоросійську одежу. І все, бувало, я прислужую за столом. Одних стрічок було на мені яких півсотні аршин та, десяток низок намиста.

Я гарна була. Шевченка я боялася, але знала, що він великий пан бо за ним вже карету послали, як його немає.

Я раз сиджу на крилечку та співаю: «Де мій чорнобривий коня напуває.» А він підкрався та й каже: «А де ж твій милий?..» Я нічого не знала, що сказати... Якось ранком він приїхав до нас. Каже Кулішиха: «Принеси води Тарасу Григоровичу», - а сама пішла. Він випив воду і каже: «Сідай коло мене»

- «Не сяду». Він нахмурився, я й сіла. Каже: «Підеш за мене?» Я сказала, що піду. Тарас Григорович мені нравився. Тоді я була зовсім дурна і не знала, який він великий чоловік. Він мені подарунки давав. Перший подарунок-шість пар кізлових черевичків на шнурках. І плед привіз, а після книжечку, дерев'яний хрестик гарної робота. Питав вперед: «Чи ти підеш за мене?» Кажу: «Піду.» Він каблучки привіз. А на другу неділю привіз Євангеліє в білому перепльоті із золотими замками. За тим привіз мені три низки коралів і сережки з медальйонами. В одному медальйоні хрест з жемчужними вісточками, на другому - в жемчужі серце і Божа Матір. І останній раз привіз скриньку малахітову, а там 500 крб. п'ятачками. До шлюбу мені Шевченко справив одягу. На корсетці золоті гудзики. Спідницю шовкову, голубу і білі черевики. І візитну одягу: шовковий білий козакин з голубою підкладкою і широкими рукавами, золоті гудзики на ній та білу шляпу. Тарас був добрий до мене. Як прийшла перший раз, то дуже зрадив: «Федоре,- каже,- моя молода прийшла. Давай нам хоч чаю». Федір наніс всього. Говорив Тарас все по-українськи. Українців тоді любили в Петербурзі, були вони так у славі, що й кімнати прибирали по-українському...

Ведучий 4. ...До весілля справа не дійшла. У вересні між Шевченком і Лікерею Полусмаковою стався розрив. Поет тяжко пережив це.

Читець.

Барвінок цвів і зеленів,
Слався, розстилався;
Та недосвіт передсвітом
В садочок укрався
Потоптав веселі квіти,
Побив... Поморозив...
Шкода того барвіночка
Й недосвіда шкода!

Читець.

<p>їй двадцять, а йому - за сорок... Але він з нею, мов дитя... їй - ще сміється ситий Морок, Йому - ще рік до небуття. Те саме, що любить Гомера, В якого дума - світ гайда! А Полусмакова Лікера Ще так чарівно молода... Неповне сорок сьоме коло Йому відмічують літа, Але кохання ще навколо Неначе ластівка літа. І манять їх зелені лучки, Річок свята голубизна, На жаль, весільної обручки Не дочекалася... Хто зна? А він для неї, як молитву,</p>	<p>Склада віршовані рядки Та Петербурзьку гострять бритву, Царя прислужники бридкі. Але вже скоро, дуже скоро Його покличуть небеса, І кобзареве Вільне слово Ввіллється в море, як роса. Вже запеклася у просфори Остання заповідь сумна, І мерзлим сім'ячком софори Дзвенить в землі важка труна. І Ярославною неначе, Там, де Тарасова земля, - У чорнім крєпі жінка плаче, Що не діждалась журавля...</p>
--	---

Ведучий 1. Так і залишився Тарас Григорович неодруженим. Нероздмуханими іскрами залишилися ці жінки, в житті великого поета. Долею судилося йому прожити самотнім. Слава Богу, що збереглася ця невеличка, мало кому відома епістолярна спадщина, з якої ми почерпнули приємні спогади про інтимні стосунки великого Кобзаря і тих його жінок, які зустрілися на його тернистому шляху.

Пісня “На високій дуже кручі”

Слова і музика Івана Кучеренка-Кучугура

На високій дуже кручі,
Над самісіньким Дніпром
Спить Шевченко в домовині
Непробудним вічним сном.

Любий сину України,
Наш Тарасе дорогий,
Тебе в світі вже немає,
А в серцях ти все живий!

Твоя кобза ще не вмерла,
На ній струни всі дзвенять,
І про твою вічну славу
Всі народи гомонять.

Своє слово ми здержали
І зробили, як бажав:
Над Дніпром цим поховали,
Щоб ти вічно там лежав.

На високій дуже кручі,
Скільки видно над Дніпром,
Спить Шевченко в домовині
Непробудним вічним сном.

Читець. Через 44 роки по смерті Шевченка у Канів, на Чернечу гору, до могили поета прибуде Ликера (вже Ликера Іванівна, 65 років) і в книзі записів, що лежатиме в хаті біля могили її колишнього нареченого, тремтячою рукою, плачучи, ковтаючи сльози, напише:

Читець. "13 травня 1905 року приїхала твоя Ликера, твоя люба, мій друже. Сьогодні мій день ангела. Подивись на мене, як я каюсь".

Читець. Навесні, коли тануть сніги,
І на рясті просяє веселка,
Повні сил і живої снаги,
Ми вшановуєм пам'ять Шевченка!

Література

1. Аніс В., Сереза Є. Літопис життя і творчості Т.Г.Шевченка. – К.: Дніпро, 1976.
2. Воспоминания о Тарасе Шевченко. – К.: Дніпро, 1988.
3. Гончар О. Вічне слово. – К.: Дніпро, 1985.
4. Кирилюк Є. Тарас Шевченко: Життя і творчість. – К.: Дніпро, 1979.
5. Паламарчук Г.П., Судак В.Е. Щедрість серця: Казахстан у творчості Т.Г.Шевченка. – Алмати: Онер, 1982.
6. Полянничко О.І., Матийко А.П., Кирда В.Н. Літературно-меморіальний музей Т.Г.Шевченка у Києві. – К.: Мистецтво, 1981.
7. Руденко О.І., Петренко Н.Б. Вічний як народ: Сторінки до біографії Т.Г.Шевченка. – К.: Либідь, 1998.
8. Шевченко Т.Г. Зібрання творів у шести томах. Поезія 1837-1847. – К.: Наукова думка, 2003.